

FEDERALE OVERHEIDSDIENST WERKGELEGENHEID, ARBEID EN
SOCIAAL OVERLEG

Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk.

Advies nr. 66 van 27 juni 2003 met betrekking tot een ontwerp van koninklijk besluit betreffende werkzitplaatsen en rustzitplaatsen.

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Bij brief van 19 maart 2003 heeft Mevrouw de minister het advies van de Hoge Raad gevraagd, binnen de zes maand, over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de werkzitplaatsen en rustzitplaatsen.¹

Het ontwerp van koninklijk besluit beoogt de bepalingen van de afdeling Iibis van hoofdstuk III van titel II van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming, goedgekeurd door de besluiten van de Regent van 11 februari 1946 en 27 september 1947, omvattende de artikelen 171 tot 173, ingevoegd bij het koninklijk besluit van 18 februari 1960 en gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 8 januari 1964 en 14 maart 1974, op te heffen.

Deze bepalingen, die betrekking hebben op de werkzitplaatsen en rustzitplaatsen, worden in een vorm, aangepast ingevolge de bepalingen van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, ondergebracht in de Codex:

"Titel VI – Arbeidsmiddelen";
"Hoofdstuk II – Bijzondere bepalingen";
"Afdeling IV – Werkzitplaatsen en rustzitplaatsen".

In het ontwerpbesluit wordt het toepassingsgebied omschreven.

De werkgever moet de nodige maatregelen nemen opdat de werknemers die hun werk hetzij aanhoudend hetzij doorgaans zittend verrichten, over werkzitplaatsen met rugleuning beschikken die aan de comfort - en gezondheidseisen beantwoorden.

Voorafgaandelijk aan de keuze moeten zij het voorwerp uitmaken van een risicoanalyse.

Verder dient de werkgever ervoor te zorgen dat de werknemers tewerkgesteld in magazijnen, winkels en andere aanhorige lokalen waar koopwaar en diverse voorwerpen behandeld of aan het publiek worden aangeboden, over een rustzitplaats beschikken waar zij bij tussenpozen of na bepaalde tijdsruimten kunnen gaan zitten.

Voorafgaandelijk aan de keuze moeten die rustzitplaatsen het voorwerp uitmaken van een risicoanalyse.

¹ Het ontwerp van koninklijk besluit vervangt het ontwerp van koninklijk besluit waarover Mevrouw de minister op 24 oktober 2001 het advies had gevraagd van de Hoge Raad (PBW-D56-BE214) en dat door de commissie ad hoc besproken is geworden op 8 april 2002 (D56/5).

De duur en het tijdstip van de rustpauzes worden bepaald.

Een bericht, dat de genomen maatregelen vermeldt, wordt op een goed zichtbare plaats aangeplakt in een lokaal van de onderneming dat door alle betrokken werknemers wordt bezocht; dit bericht mag gevoegd worden bij het arbeidsreglement.

Het ontwerp van koninklijk besluit werd op 11 april 2003 aan het Uitvoerend Bureau van de Hoge Raad voorgelegd. (PBW-D56-BE286)

Het Uitvoerend Bureau besliste om het onderzoek van het ontwerpbesluit aan een commissie ad hoc toe te vertrouwen.

De commissie ad hoc is bijeengekomen op 26 mei 2003 (D56/7: verslag van de vergadering).

Het Uitvoerend Bureau besliste op 13 juni 2003 om het ontwerp van koninklijk besluit aan de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk voor te leggen (PBW-D56-206)

II. ADVIES UITGEBRACHT DOOR DE HOGE RAAD OP DE VERGADERING VAN 27 JUNI 2003

Advies van de vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties.

Advies van de vertegenwoordigers van het ACV

Het ACV pleit voor het hernemen van de tekst van het eerste ontwerp van koninklijk besluit en het uitbreiden van de toepassing van de werk - en rustzitplaatsen.

Het is ook van belang dat het element van de risicoanalyse mee opgenomen wordt in het ontwerp van koninklijk besluit.

Advies van de vertegenwoordigers van het ABVV

Het advies van het ACV is een zinvol advies.

De adviesaanvraag betreft echter een gewijzigd ontwerp van koninklijk besluit.

Het voorstel van het ACV kan door het ABVV ondersteund worden wanneer de nieuwe minister van Werkgelegenheid dat voorstel ondersteunt.

Wat het voorliggend ontwerp van koninklijk besluit betreft: het biedt geen meerwaarde ten opzichte van de bestaande bepalingen van de artikelen 171 tot 173 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming.

De optie voor enerzijds het opheffen van de bepalingen van de artikelen 171 tot 173 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming en de vervanging door het ontwerp van koninklijk besluit en anderzijds een advies over het voorliggend ontwerp van koninklijk besluit is niet relevant.

De inhoud van de bepalingen van de artikelen 171 tot 173 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming moet gevrijwaard blijven en dat is het geval met het ontwerp van koninklijk besluit.

Het ABVV wenst zich niet uit te spreken over de te nemen optie maar onderstreept dat het van belang is dat de inhoud van de bepalingen van de artikelen 171 tot 173 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming gevrijwaard blijft.

Advies van de vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties

Algemeen

Het ontwerp van koninklijk besluit is geïnspireerd door een regeling die in de jaren '60 ingevoerd werd in het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming (ARAB – artikelen 171-173) voor toonbankpersoneel in winkels omwille van de langdurige statische belasting waaraan dergelijk personeel zou blootstaan. Als de vergelijking gemaakt wordt met de bestaande artikelen 171 tot en met 173 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming is er zelfs nagenoeg geen verschil te merken met het ontwerp van besluit. Enkel het begrip risicoanalyse is in dit koninklijk besluit geïntroduceerd.

Los van de eventuele inhoudelijke bedenkingen bij de tekst, stellen de werkgeversorganisaties zich daarom de vraag wat het nut is van deze oefening.

Dit koninklijk besluit is niets anders dan de oude Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming -tekst in iets modernere bewoordingen waaraan de risicoanalyse werd toegevoegd. Die risicoanalyse is vandaag reeds ingebouwd in onze wetgeving.

Het koninklijk besluit "welzijnsbeleid" verplicht de werkgever om ALLE risico's in zijn onderneming te evalueren en gepaste preventiemaatregelen te nemen en dit op het niveau van de onderneming in zijn geheel, van elke groep van werkposten of functies en van het individu.

De preventiemaatregelen hebben inzonderheid betrekking op de organisatie van de onderneming met inbegrip van de gebruikte werk - en productiemethoden, de inrichting van de arbeidsplaats, de conceptie en aanpassing van de werkpost, enz.

Het kan toch niet de bedoeling zijn om alle resterende Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming -bepalingen via afzonderlijke koninklijke besluiten om te zetten naar de Codex.

Dit moet het liefst zo snel mogelijk en in één beweging gebeuren.

Hieromtrent zal de administratie een voorstel doen aan de sociale partners.

Wat de omzetting betreft moet ook verwezen worden naar het memorandum van de Hoge Raad van 20 oktober 2000 waarin gesteld wordt:

"De Raad pleit voor een snelle modernisering van de wetgeving met betrekking tot veiligheid en gezondheid en is van mening dat de huidige stapsgewijze benadering, waarbij telkens één of meerdere hoofdstukken worden aangepakt, leidt tot een complexe, ondoorzichtige en soms dubbelzinnige situatie. De Raad pleit daarom voor een éénmalige operatie waarbij de nog

resterende Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming -bepalingen worden omgezet naar de Codex".

De werkgeversorganisaties stellen daarom voor om dit ontwerp van besluit in te trekken en de artikels 171 tot en met 173 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming om te zetten in de Codex ter gelegenheid van de algehele omzetting.

Inhoudelijke opmerkingen.

Ter gelegenheid van de omzetting van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming naar de Codex, dienen de oude Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming -bepalingen geëvalueerd te worden in het licht van de nieuwe benadering waarbij eerder doelstellingen worden opgelegd zonder in detail te bepalen op welke manier een werkgever eraan moet voldoen.

De bepalingen moeten ook inpasbaar zijn in het algemene kader van het preventiebeleid zoals uitgetekend door de welzijnswet en de belangrijkste uitvoeringsbesluiten ervan (koninklijk besluit preventiebeleid en koninklijke besluiten preventiediensten).

Er moet op dat vlak nog heel wat gewerkt worden aan de tekst.

Wat de werkplaatsen betreft is de vermelding van een verplichte rugleuning (artikel 2, §1) reeds een voorafname op de risicoanalyse.

Er zijn bijvoorbeeld ook ergonomisch aangepaste zitplaatsen mogelijk zonder rugleuning.

Wat de rustzitplaatsen betreft moet de aandacht toegespitst worden op werknemers die langdurig zijn blootgesteld aan een statische belasting (langdurig stilstaan op één plaats).

De huidige Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming -bepalingen waren misschien nog verantwoord ten tijde van de opkomst van de grootwarenhuizen maar beantwoorden als algemene regel zeker niet langer aan de huidige praktijk.

De risicoanalyse moet dus centraal staan.

Algemene bepalingen met betrekking tot rusttijden of zittend werk raken zeker aan de werkorganisatie maar dragen lang niet altijd bij tot het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

De werkgeversorganisaties maken zich daarom zorgen over de interpretatie die nu door sommige inspecteurs gegeven wordt aan het begrip magazijn, als zouden ook alle opslagplaatsen en depots hieronder vallen.

Historisch doelde de term werknemers in magazijnen en winkels op toonbankpersoneel (magazijn = grootwarenhuis).

De ruime interpretatie heeft immers niets meer te maken met een langdurige statische belasting die een rusttijd zou verantwoorden.

Met die interpretatie komt men dus rechtstreeks tussen in de arbeidsorganisatie en het sociaal overleg in bedrijven zonder dat het te verantwoorden valt via het welzijn van de werknemers.

Het gedetailleerd bepalen (artikel 3, §§2 en 3), wanneer de rusttijden of het zittend werken precies moeten gebeuren en de verplichte aanplakking van de maatregelen (artikel 3 §4) zijn voorbeelden van bepalingen die niet langer thuishoren in een moderne benadering van het welzijn van de werknemers zoals we die middels de welzijnswet en de Codex willen realiseren.

De algemene inhoudelijke conclusie is dus dat het eerder logisch is om de oude Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming -bepalingen over rustplaatsen volledig af te schaffen.

De risicoanalysebenadering met preventiemaatregelen die betrekking hebben op de organisatie van de onderneming en de conceptie en aanpassing van de werkpost biedt immers reeds alle garanties op een gefundeerde benadering van de problematiek.